

Lahden kaupungin strateginen valmiussuunnitelma 2022 julkinen

Tämän suunnitelman liitteet 1 ja 2 poistettu julkisuuslain 24§ kohdan 8 nojalla

Hyväksytty:

Versionhallinta:

Muutospäivä:		
Muutos:		
Muutoksen tekijä:		

Sisällysluettelo

Yleistä	2
1. Johdanto	2
1.1 Käsitteet lyhyesti	2
1.2 Varautumisen viitekehys	3
2 Valmiussuunnittelun keskeiset tavoitteet.....	4
2.1 Kaupungin johtaminen	5
2.2 Kaupungin talous, infrastruktuuri ja huoltovarmuus	6
2.3 Väestön toimintakyky ja palvelut	7
2.4 Henkinen kriisinkestävyys.....	7
3 Häiriötilanteiden ja poikkeusolojen vaikutus toimintaan	8
3.1 Normaaliolot.....	8
3.2 Häiriötilanne	9
3.2.1 Yleisohjeita normaaliajan vakaviin häiriötilanteisiin	9
3.3 Poikkeusolot	10
3.3.1 Perusvalmius, tehostettu valmius ja täysvalmius.....	11
4 Varaukset ja materiaalihankinnat	12
4.1 Henkilö-, ajoneuvo- ja tilavaraukset.....	12
4.2 VSS-materiaalihankinnat	12
5 Koulutussuunnitelma.....	13
6 Kaupungin kriisibudjetti.....	13
LIITE 1.....	14
LIITE 2.....	14
LIITE 3 Johtokeskustyöskentelyn valmiustasot ja tehtävät häiriötilanteissa.....	14
LIITE 4 Poikkeusolojen säädösten käyttöönotto eri uhkatilanteissa	15
LIITE 5 Johtovastuut kaupungin häiriötilanteissa	18

Yleistä

Lahden kaupungin strategisessa valmiussuunnitelmassa määritellään kaupungin omien ja konserniin kuuluvien keskeisten organisaatioiden avaintehtävät sekä keskeisimmät uhat häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Kyse on yleisestä valmiussuunnitelmasta.

Palvelualueilla ja yhtiöillä on omia operatiivisia valmiussuunnitelmia, jotka vastaavat kysymykseen, miten tehtävät käytännössä toteutetaan. Lisäksi ympäristöterveyteen, viestintään ja johtokeskustyoşkentelyyn on erillisiä suunnitelmia. Ne täydentävät operatiivisia valmiussuunnitelmia.

Tämä strateginen valmiussuunnitelma on julkinen ja osin salainen. Luvut 1 ja 2 sekä liitteet 3–5 ovat julkisia. Liitteet 1 ja 2 ovat salassa pidettäviä ja vain asianosaisten virkakäyttöön. Palveluyksiköiden valmiussuunnitelmat ovat luonteensa johdosta salassa pidettäviä.

1. Johdanto

Lahden kaupunki toimii kaikissa oloissa asukkaidensa turvallisuuden varmistamiseksi yhteistyössä valtion viranomaisten, yritysten, muiden kuntien, seurakuntayhtymän ja järjestöjen kanssa. Kaupunki huolehtii asukkaille elintärkeiden palvelujen tarjonnan jatkuvuudesta häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa siten, miten säädöksissä on määrätty.

Erilaisten turvallisuusuhkien ennakkovaroitusaika on lyhentynyt, mikä asettaa haasteita päätöksenteolle ja viranomaisten toimintavalmiudelle sekä viranomaisyhteistyön sujuvuudelle.

Hyvinvoinnin ja tuloerojen vaikutukset, hybridi-vaikuttaminen, väkivaltainen liikehdintä, vakavat tietoliikennehäiriöt sekä pandemia ovat esimerkkejä vallitsevista uhkista. Sodan mahdollisuus on edelleen olemassa, mutta todennäköisempiä riskejä ovat arkiset häiriötilanteet.

Kaupunkikonsernin varautumista ja valmiussuunnittelua ohjaavat muun muassa seuraavat säädökset:

- 1) valmiuslaki 1552/2011
- 2) pelastuslaki 379/2011
- 3) valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 407/2011
- 4) laki huoltovarmuuden turvaamisesta 1390/1992
- 5) laki puolustusvoimista 551/2007
- 6) valtioneuvoston päätös huoltovarmuuden tavoitteista 1048/2018
- 7) vesihuoltolaki (119/2001)
- 8) sähkömarkkinalaki (588/2013)

1.1 Käsitteet lyhyesti

Normaaliolot - yhteiskunnan pääsääntöinen tila, jossa yhteiskunnan elintärkeät toiminnot voidaan turvata ilman, että on tarpeen mahdollistaa viranomaisten tavanomaisesta poikkeava toimivaltuuksien käyttö.

Häiriötilanne - uhka tai tapahtuma, joka vaarantaa yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja tai strategisia tehtäviä. Häiriötilanteen hallinta edellyttää viranomaisten sekä muiden toimijoiden tavanomaista laajempaa tai tiiviimpää yhteistoimintaa ja viestintää. Tällaisia häiriötilanteita voivat olla esimerkiksi vakavat luonnononnettomuudet tai ihmisen

toiminnasta aiheutuvat häiriötilanteet. Häiriötilanteita voi esiintyä niin normaali- kuin poikkeusoloissakin. Varautumalla häiriötilanteisiin, varaudutaan samalla normaaliolojen ja poikkeusolojen tuomiin haasteisiin.

Poikkeusolot - valmiuslaissa (1552/2011) tarkoitettu yhteiskunnan tila, jossa on niin paljon tai niin vakavia häiriöitä tai uhkia, että on tarpeen mahdollistaa viranomaisten tavanomaisesta poikkeava toimivaltuuksien käyttö. Poikkeusolojen vallitsemisen toteaa valtioneuvosto yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa.

Valmiussuunnittelu - normaalioloissa tapahtuva varautumisen suunnittelu. Valmiuslain (1552/2011) 12 § velvoittaa viranomaiset varautumaan poikkeusoloihin siten, että viranomaisten työtehtävät voidaan hoitaa myös poikkeusolojen aikaan mahdollisimman hyvin. Tämä tapahtuu valmiussuunnittelun ja muiden mahdollisten toimenpiteiden avulla. Valmiussuunnittelu kattaa normaaliolot mutta erityisesti häiriötilanteet ja poikkeusolot. Liike-elämässä käytetään termejä jatkuvuudenhallinta ja jatkuvuussuunnittelu.

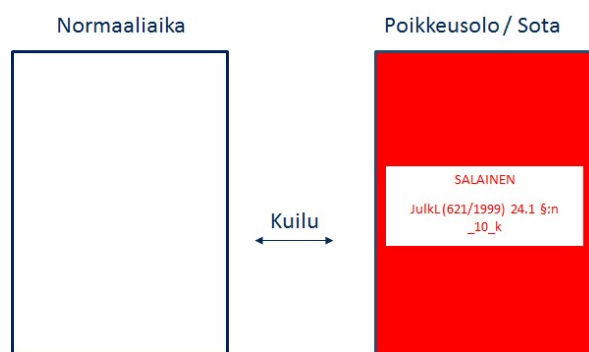
Varautuminen - toiminta, jolla varmistetaan tehtävien mahdollisimman häiriötön hoitaminen ja mahdollisesti tarvittavat tavanomaisesta poikkeavat toimenpiteet normaalioloissa, häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa. Varautumistoimenpiteitä ovat muun muassa valmiussuunnittelu, jatkuvuudenhallinta, etukäteisvalmistelut, koulutus sekä valmiusharjoitukset.

VSS – väestön siviilisuojelu on aseellisen hyökkäyksen johdosta tapahtuvaa suojelutoimintaa. Tarkoituksena on siviiliväestön suojaaminen hyökkäyksen vaaroilta ja auttaminen selviytymään hyökkäyksen välittömiltä vaikutuksilta sekä välttämättömien edellytysten luominen eloonjäämiselle.

YTS – Yhteiskunnan turvallisuusstrategia.

1.2 Varautumisen viitekehys

Varautuminen on muuttunut vuosien aikana. Kuva 1 esittää varautumisen 2000-luvulle asti. Normaaliajan toiminnoilla ja suunnitelmilla ei ollut yhteyttä salaiseksi luokiteltuihin poikkeusolojen suunnitelmiin.

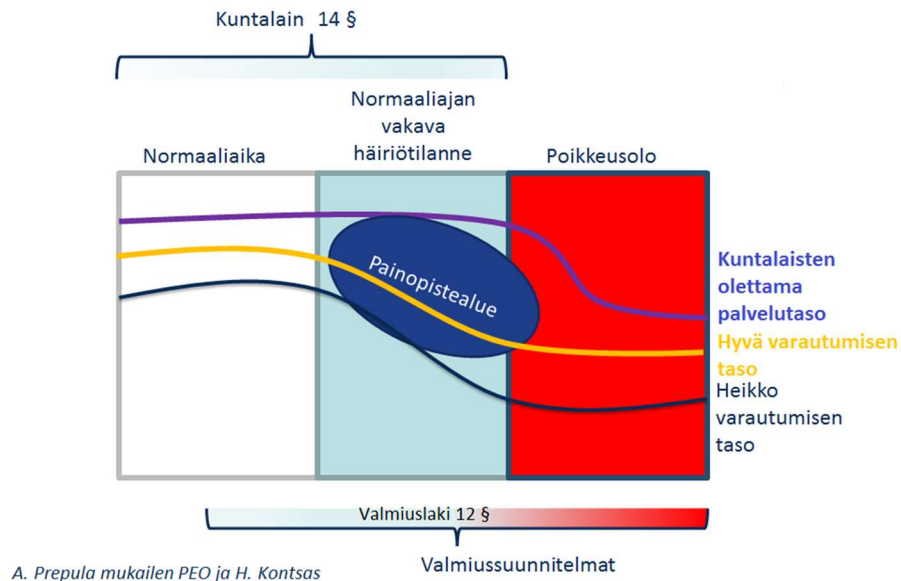

KUVA 1. Varautuminen ennen.

Aiemmin varautuminen koettiin erilliseksi toiminnoksi ja suunnitelmat laadittiin lähinnä sodan varalle. Kuvasta 2 ilmenee varautumisen viitekehys 2010-luvulta lähtien. Keskeiseksi

aiheeksi ovat nousseet normaaliajan vakavat häiriötilanteet. Kuntalaki ohjaa osin varautumista, mutta keskeisenä säädöksenä on valmiuslaki.

KUVA 2. Varautuminen nykyään.

Kuvassa 2 esitetty painopistealue osoittaa kohdan, johon varautumistoimet tulee suunnata. Kaupungin tulee varautumisessa keskittyä erityisesti niihin seikkoihin, jotka esiintyvät normaaliaikoina vakavien häiriötilanteiden ilmetessä. Tällöin varautumisen taso nousee myös normaaliajan ja poikkeusolojen osalta.

Häiriötilanne voi aiheutua esimerkiksi tietojärjestelmiin kohdistuneesta laajasta hyökkäyksestä, jonka johdosta kaupungin palvelutaso laskee. Häiriötilanteen aikana asukkaat odottavat edelleen saavansa palvelut oletustasonsa mukaisesti, vaikka kaupungin kyky tuottaa palveluja on todellisuudessa heikentynyt.

Kuvan 2 ylimmästä violetin värisestä viivasta selviää asukkaiden oletettava palveluiden taso niin normaaliaikana, häiriötilanteessa kuin poikkeusolojen aikana. Mikäli uhkiin on varauduttu huonosti, on kaupungin toimintakyky alimman tummansinisen viivan tasolla. Hyvä varautumisen taso on kuvattu keltaisella viivalla.

Kuvasta 2 selviää myös keskeinen ongelma-alue. Kaupungin kyky tuottaa palveluita heikkenee vakavien häiriötilanteiden aikana, vaikka samanaikaisesti palveluille on kysyntää. Kuntalainen olettaa saavansa palvelua, mutta kaupungin kyky tuottaa sellaista on heikentynyt. Ongelma-alue merkitty kuvaan painopistealue-sanalla. Hyvällä varautumisella turvataan toimintaa häiriötilanteiden aikana, mutta ei täydellisesti.

2 Valmiussuunnittelun keskeiset tavoitteet

Lahden varautumisen ja valmiussuunnittelun tavoite on kaupungin strategiaa tukien turvallisen elinympäristön luominen, kunnan palvelutuotannon mahdollisimman häiriötön hoitaminen kaikissa olosuhteissa, häiriötilanteiden hallinta ja niistä toipuminen.

Lahden kaupungin varautumistyötä johtaa kaupunginjohtaja yhdessä kaupunginhallituksen kanssa. Varautumistoimenpiteitä ovat muun muassa valmiussuunnittelu, materiaalihankinnat, etukäteisvalmistelut, koulutus ja valmiusharjoitukset.

Varautuminen perustuu valmiuslain (1552/2011), pelastuslain (379/2011) ja muun erityislainsäädännön määräämään varautumisvelvollisuuteen. Ministeriöt, Etelä-Suomen aluehallintovirasto sekä ELY-keskus antavat ohjeita ja määräyksiä varautumisesta.

Lahden kaupungin valmiussuunnitelman strateginen osa sisältää kuvauksen kaupungin varautumisesta häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin, kaupungin elintärkeistä toiminnoista ja uhkamalleista, yhteenvedon yksiköiden valmiussuunnitelmien tavoitteista ja toimenpiteistä sekä linjauksen kriisijohtamisesta eri tilanteissa.

Valmiussuunnitelman strategisen osan lisäksi palvelualueet, taseyksiköt sekä yhtiöt varautuvat häiriö- ja poikkeusolojen kriisijohtamiseen ja tehtäviin omilla valmius-/jatkuvuussuunnitelmilla, pelastussuunnitelmilla, resursoinnilla sekä harjoittelemalla suunnitelmien mukaista toimintaa. Varautumisessa otetaan huomioon myös ulkoistetut palvelut sekä yhteistyö elinkeinoelämän, muiden kuntien ja järjestöjen kanssa. Varautumisen velvoitteet ovat osa ostopalvelujen sopimuksia. Edellä mainituissa valmiussuunnitelmissa huomioidaan toiminta myös niiltä osin:

- a) jotka normaalitehtäviensä lisäksi ovat saaneet tai saavat erityistehtäviä tai
- b) joiden normaali toiminta jatkuu, mutta sitä supistetaan tai
- c) joiden toiminnat voidaan pääosin keskeyttää ainakin määräajaksi tai
- d) joiden huomattavat osat valmistautuvat evakuoitaviksi.

Varautumisesta huolehtiminen on osa kaikkien toimijoiden päivittäistä toimintaa. Johtosuhteet, organisaatiot ja vastuunjako säilytetään normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa mahdollisimman muuttumattomina kaikissa tilanteissa. Häiriötilanteessa toimintaa johtavat vastuulliset ja toimivaltaiset viranomaiset tai muut siihen lainsäädännössä velvoitetut turvallisuustoimijat omien tehtäviensä ja toimivaltansa mukaisesti.

Hyvän hallinnon periaatteiden mukaan kaupungin toiminta tulee hoitaa mahdollisimman häiriöttömästi kaikissa olosuhteissa.

Valmiussuunnitelman strategisen osan päivittäisestä vastaa kaupungin turvallisuus- ja riskienhallintapäällikkö. Suunnitelmasta on pyydetty lausunnot palvelualueilta ja muilta kuntakonsernin toimijoilta. Valmiussuunnitelman strategisen osan hyväksyy kaupunginhallitus.

2.1 Kaupungin johtaminen

Johtamiskyky on kyettävä turvaamaan kaikissa tilanteissa ja kaikilla toimintatasoilla. Tehokas häiriötilanteiden hallinta edellyttää tiivistä yhteistyötä johtamisen, tilannekuvan ja viestinnän välillä.

Kaupungin eri toimintojen johtaminen säädösten mukaan muodostaa toiminnan pohjan kaikissa olosuhteissa. Poliittiset toimielimet kutsutaan koolle lain edellyttämällä tavalla. Tarvittaessa kaupungin toiminnasta vastaavat valtuusto, hallitus ja muut toimielimet saadaan kokoon erillisen suunnittelun mukaisesti.

Varautuminen on osa normaalia toimintaa ja johtamista. Kriisijohtaminen on normaalin johtamisen soveltamista häiriötilanteissa, tarvittaessa poikkeuksellisin resurssein.

Varautumisesta ja kriisijohtamisesta vastaavat ne toimijat, joiden velvollisuutena on muutoinkin kaupungin toiminnan ohjaaminen.

Johtaminen häiriötilanteessa perustuu toimivaltaisen viranomaisen toimintaan. Päätösten on perustuttava tilannetietoisuuteen. Johtamis- ja toimintavalmius ylläpidetään tarvittaessa kaikkina vuorokauden aikoina. Varallaolo- ja sijaisjärjestelyt suunnitellaan etukäteen.

Viestintä palvelee kaupungin johtoa ja muiden päätöksentekijöiden toimintaa. Viestintä turvaa oikean ja ajantasaisen tiedon välittämisen kuntalaisille ja medialle. Yhteistoiminnan merkitys korostuu häiriötilanteiden hallinnassa.

Toimivaltainen viranomainen johtaa tapahtumaa tarvittaessa yhteistoiminnassa muiden viranomaisten, elinkeinoelämän, kuntien ja järjestöjen kanssa. Kaupungin taloudellinen ja toiminnallinen suorituskyky turvataan priorisoimalla tehtäviä valmiussuunnitelmien mukaisesti. Toimielimien kokoontumisesta sekä viranhaltijoiden ja toimielinten päätösvallan siirrosta on valmiuslain määräykset.

Johtokeskuksen tehtävä on tukea johtamista ylläpitämällä tilannekuvaa. Johtokeskus kykenee viestimään kaikissa turvallisuustilanteissa. Oikeusturva taataan perustuslain edellyttämällä tavalla. Johtamista ja tilannekuvan ylläpitoa palvelevia johtamistiloja ylläpidetään etenkin vakavampia häiriötilanteita sekä poikkeusoloja varten. Pelastuslaitos tukee kaupungin valmiussuunnittelua.

2.2 Kaupungin talous, infrastruktuuri ja huoltovarmuus

Talouden, infrastruktuurin ja huoltovarmuuden turvaamisella järjestetään elintärkeiden toimintojen ylläpitämiseksi tarvittava rahoitus ja muut resurssit. Elintärkeille toiminnoille välttämätön infrastruktuuri sekä tarpeelliset organisaatiot, rakenteet ja prosessit turvataan.

Talouden toimivuudella tarkoitetaan Lahden kaupungin väestön ja elinkeinoelämän mahdollisuuksia perustarpeiden tyydyttämiseen taloudellisen vaihdannan avulla sekä riittävän vahvaa julkisen talouden rahoitusasemaa. Kaupungin talouden toimivuus on vahvasti sidoksissa valtakunnalliseen tilanteeseen.

Infrastruktuurin ylläpitämisellä tarkoitetaan niitä teknisiä rakenteita ja organisaatioita, jotka ovat välttämättömiä väestön elinmahdollisuuksille ja yhteiskunnan toimivuudelle. Kaupungin toimivalta rajautuu pääsääntöisesti Lahden alueella olevaan infrastruktuurin ylläpitämiseen ja kaupungin taloudellisen toimintakyvyn sekä maksuvalmiuden hoitamiseen. Kuntayhtymät ja isäntäkunta sekä konsernimallit asettavat kaupungille laajempia alueellisia velvoitteita. Säädöksissä kunnille asetettuja velvoitteita arvioidaan poikkeusoloissa uudelleen keskeisten toimijoiden vaatimien taloudellisten resurssien turvaamiseksi.

Kuntalaisten perustarpeiden tyydyttämisessä korostuvat elintarvike- ja vesihuollon merkitys sekä talousveden laadun varmistaminen. Vesihuollon toimintaketju turvataan kokonaisvaltaisesti puhtaan veden tuotannosta jäteveden käsittelyyn.

Päivittäistavara huollolla varmistetaan kaikissa turvallisuustilanteissa väestön hyvinvoinnin kannalta tärkeiden elintarvikkeiden ja eräiden muiden perustarvikkeiden, kuten hygieniatuotteiden saatavuus sekä joukkoruoAILun toimintaedellytykset.

Energiansaatavuudesta huolehditaan kotimaisilla ratkaisuilla ja paikallisella energialla. Sähkön toimitusvarmuuden lisäämiseksi maakaapelointia lisätään ja sähkölinjojen ympäristöt raivataan ennakoitujen. Elintärkeissä toiminnoissa välttämättömät tieto- ja

viestintäjärjestelmät, digitaaliset palvelut ja tiedot turvataan. Tieto- ja viestintäjärjestelmien varassa olevat kriittiset toiminnot pyritään varmistamaan vaihtoehtoisilla järjestelmillä. Kuljetusten jatkuvuus turvataan myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Huoltovarmuustoimenpiteillä turvataan väestön asema siltä varalta, että markkinoiden toiminta ei tuota riittävää huoltovarmuutta. Kuntien toiminnan jatkuvuuden turvaaminen mahdollistaa huoltovarmuudelle kriittisten yritysten ja organisaatioiden toiminnan häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Lahden osalta myös huoltovarmuuteen liittyviä keskeisiä tekijöitä on tarkastelu liitteen 1 kohdassa 8.1 kaupunkitasoisia uhkamalleja.

2.3 Väestön toimintakyky ja palvelut

Väestön toimintakyky ja hyvinvointi turvataan ylläpitämällä keskeiset peruspalvelut. Kansalaisten luottamus toimiviin sosiaali- ja terveyspalveluihin sekä eri tason opetuspalveluiden jatkuvuuteen on olennainen asia niin kriisitilanteissa kuin niihin varautumisessa.

Yhteiskunnan toimivuus edellyttää sekä riittävää sosiaaliturvaa että sosiaali- ja terveyspalveluja, jotka turvataan yhteiskunnan häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Häiriötilanteissa kiireellisten palvelujen tarve korostuu, koska kriisit aiheuttavat lähes aina terveydenhuollon kuormittumista ja avun tarpeen kasvua.

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän (vuoden 2023 alusta hyvinvointialueen) vastuulla on, että ihmiset saavat kaikissa tilanteissa toimintakyvyn ja hyvinvoinnin kannalta sekä kiireelliset että välttämättömät palvelut asuinpaikasta ja vuorokauden ajasta riippumatta. Tämä edellyttää henkilöstön, lääkkeiden, rokotteiden ja terveydenhuollon tarvikkeiden saatavuudesta, riittävydestä sekä kriittisen infrastruktuurin toimivuudesta huolehtimista.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden varautumisvelvollisuus koskee kaikkia palveluntuottajia. Sosiaali- ja terveydenhuollon päivystys sekä ensihoitopalvelut toimivat kaikissa olosuhteissa alueellisena ja kansallisena kokonaisuutena. Terveydenhuollon palvelujärjestelmä kykenee vastaamaan säteilyn sekä biologisten ja kemiallisten tekijöiden aiheuttamista sairauksien diagnostiikasta ja hoidosta.

Terveysuhkien havainnointi, seuranta ja hallintajärjestelmien ylläpitäminen turvataan muun muassa valvonta-, ilmoitus- ja laboratoriojärjestelmillä. Riskejä arvioidaan ja epidemiaselvityksiä tehdään eri viranomaisten välisenä yhteistyönä. Pandemiauhkaan on varauduttu hyvinvointikuntayhtymän (vuoden 2023 alusta hyvinvointialueen) valmiussuunnitelmassa. Varautumisen yhteistyötä julkisen ja yksityisen sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa kehitetään edelleen.

Kaupungin keskeisten opetuspalvelujen häiriötön jatkuminen turvataan varhaiskasvatuksesta aikuiskoulutukseen. Muun muassa ympärivuorokautisen päivähoiton lisäämiseen varaudutaan erityisesti pitkäkestoisissa häiriötilanteissa. Opetustoiminnan jatkuminen, koulutusjärjestelmän perusrakenteiden toimivuus sekä koulujen mahdollisuudet onnistua kasvatustehtävässään turvataan.

Lahdessa ylläpidetään valmiutta huolehtia lasten ja nuorten palveluista myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

2.4 Henkinen kriisinkestävyys

Henkisellä kriisinkestävyydellä tarkoitetaan yksilöiden, yhteisöjen ja yhteiskunnan sekä kansakunnan kykyä kestää kriisitilanteiden aiheuttamat henkiset paineet ja selviytyä niiden

vaikutuksilta. Henkinen kriisinkestävyys ilmenee tahtona toimia itsenäisyyden, väestön elinmahdollisuuksien ja turvallisuuden ylläpitämiseksi kaikissa turvallisuustilanteissa.

Henkistä kriisinkestävyyttä ylläpidetään kasvatuksen, opetuksen, viestinnän, hengellisen toiminnan ja kulttuuriomaisuuden suojelun avulla. Koulutuksella kehitetään kansalaisten yhteisvastuullisuutta, medialukutaitoa ja maanpuolustustahtoa sekä vahvistetaan yhteistyötä kriisinkestävyyttä voimistavan kansalaistoiminnan kanssa.

Viranomaisilla, kirkoilla ja järjestöillä on valmiudet antaa psykososiaalista tukea, jolla ehkäistään poikkeusoloista johtuvien traumaperäisten stressireaktioiden negatiivinen vaikutus. Valmiuksia kehitetään osana sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen turvaamista. Kaupungin viestinnän hyvät mediayhteydet tukevat osaltaan viranomaisviestintää, jolla puolestaan tuetaan kuntalaisten henkistä kriisinkestävyyttä.

Kulttuuri on keskeinen osa ihmisen identiteettiä ja omanarvontuntoa muovaava tekijä. Vahva identiteetti lisää yhteisöllisyyttä ja kykyä sitoutua yhteisiin päämääriin. Urheiluseurojen, järjestöjen ja esimerkiksi hengellisten yhteisöjen toiminta tarjoaa ihmisille sosiaalisen viitekehysten, joka rakentaa luottamusta, edistää turvallisuuskulttuuria, aktivoi ihmisiä yhteiskunnalliseen toimintaan ja ehkäisee syrjäytymistä. Tämä tukee yksilöiden valmiuksia selviytyä häiriötilanteista. Yksilöt puolestaan voivat kantaa vastuuta oman ja lähiyhteisön turvallisuuden edistämisestä.

Kriisien ja häiriöiden aikana väestön henkisen kriisinkestävyyden kannalta on tärkeää hallita stressitekijät ja pystyä pitämään häiriötilanteissa yllä normaaliolojen arjen rakenteita. Ne ylläpitävät turvallisuudentunnetta, luottamusta tulevaisuuteen ja antavat kansalaisille voimavaroja toimia kaikissa tilanteissa. Vahva henkinen kriisinkestävyys ehkäisee osaltaan anarkian syntymistä.

3 Häiriötilanteiden ja poikkeusolojen vaikutus toimintaan

Yhteiskunnan turvallisuusstrategian tarkoittamia turvallisuustilanteita ovat normaaliolot, häiriötilanteet ja poikkeusolot.

Vakavan häiriötilanteen tai poikkeusolojen aikana voidaan toiminnan tasoa kuvata viisiportaisella asteikolla liitteessä 3.

Poikkeusolojen aikana tehtävät lisääntyvät seuraavilla kaupungin toimijoilla:

- kaupunginhallitus
- konsernihallinto, erityisesti talous ja viestintä
- kaupunkiympäristön palvelualue
- sivistyksen palvelualue, erityisesti päivähoido ja opetus

Muilta osin tehtävät pysyvät ennallaan tai vähenevät. Konserniyhtiöistä Lahti Energian, Lahti Aquan ja Lahden Talojen merkitykset kasvavat. Myös sosiaali- ja terveystoimen tehtävät lisääntyvät merkittävästi.

3.1 Normaaliolot

Normaaliolot ovat vallitseva, arkinen olotila, johon kuuluvat myös tavalliset häiriöt, tapaturmat, onnettomuudet, tulipalot tai satunnaiset sähkökatkot. Normaaliolojen toimintaohjeita ovat esimerkiksi pelastussuunnitelma ja arjen turvallisuussuunnitelma.

3.2 Häiriötilanne

Häiriötilanne on uhka tai tapahtuma, joka vaarantaa yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja tai strategisia tehtäviä ja jonka hallinta edellyttää viranomaisten ja muiden toimijoiden tavanomaista laajempaa tai tiiviimpää yhteistoimintaa ja viestintää.

Häiriötilanteille on yhteistä, että ne:

- ovat yleensä odottamattomia
- vaikuttavat voimakkaasti yhteisön toimintaan
- etenevät nopeasti ja vaativat nopeaa toimintaa
- aiheuttavat laajaa julkisuutta
- huonosti hoidettuina vahingoittavat organisaation mainetta.

Esimerkkejä häiriötilanteista:

- häiriöt palveluissa kuten veden, sähkön tai lämmönjakelussa
- vakavat onnettomuudet ja henkilövahingot kuten tulipalot, liikenneonnettomuudet, luonnonkatastrofit, vaarallisten aineiden kuljetuksissa tapahtuvat vahingot, epidemiat, työtaturmat, väkivalta ja kuolemantapaukset
- tietojärjestelmiin liittyvät ongelmat
- talouteen ja rahoitukseen liittyvät ongelmat
- oman organisaation virheet ja niistä aiheutuva negatiivinen julkisuus
- muu negatiivinen julkisuus.

Häiriötilanteita voi esiintyä sekä normaalioloissa että poikkeusoloissa.

3.2.1 Yleisohjeita normaaliajan vakaviin häiriötilanteisiin

- reagoitokynnys on asetettava matalaksi
- toiminnan käynnistämisen operatiivinen vastuu on kaupunginjohtajalla ja johtavilla virkamiehillä
- käytännön kriisinhallinnan toimeenpanovalta kuuluu kaupunginhallitukselle, joka tekee tarvittavia toimeenpanopäätöksiä ja linjauksia sekä valvoo kaupunginjohtajan johtoryhmän toimintaa. Tarvittaessa valtuusto kutsutaan koolle ylimääräiseen kokoukseen
- perustettavan operatiivisen johtoryhmän puheenjohtajana toimii kaupunginjohtaja, joka kutsuu muut jäsenet ja asiantuntijat sekä eri yhteistyötahot
- kaupunkiorganisaatiolla on tilanteen varalle laadittu johto- ja hälytyskaavio (liite 5)
- kootaan johtoryhmä ja asiantuntijat pitämään yllä tilannekuvaa sekä sen pohjalta johtamaan toimintaa ja sen vaatimia toimenpiteitä
- eri viranomaisilta ja tahoilta pyydettyä virka-apu sekä mahdollisuus sen saamiseen tulee selvittää ja sopia etukäteen (esimerkiksi vedenjakeluun virka-apua puolustusvoimilta ja vapaaehtoisjärjestöiltä)
- viranomaistiedotteet on mietitty etukäteen ja ne annetaan nopeasti (tarvittaessa on lähetettävä vaaratiedote, jonka lähettämisessä voi pyytää pelastustoimen apua)
- väestölle tiedotetaan nopeasti ja tehokkaasti tiedotusvälineiden avulla
- kiinteistöihin jaetaan kirjallinen tiedote
- järjestetään tarvittaessa puhelinpalveluneuvonta
- varaudutaan riittävillä voimavaroilla median yhteydenottoihin
- järjestettävä tiedotustilaisuuksia

- selvitetään lisärahoituksen tarve kriisin hoitamiseksi ja korvausten maksatukseen.

Tilannetietoisuuden muodostamisessa kysymyksiä ovat seuraavien asioiden selvittäminen ja arviointi:

- mitä on tapahtunut
- ketkä ovat aktiivisia toimijoita tilanteessa
- mistä häiriötilanne johtuu
- mitkä ovat häiriötilanteen vaikutukset yleisesti
- mitkä ovat häiriötilanteen vaikutukset omalle toiminnalle lyhyellä ja pitkällä aikavälillä ja häiriön mahdollisesti pitkittyessä
- tilanteen kehittymisen vaihtoehdot
- mitä toimenpiteitä häiriötilanteen hallitsemiseksi olisi syytä toteuttaa
- mitä muut toimijat tekevät tilanteessa
- ovatko omat resurssit riittäviä
- mitä muita resursseja on mahdollisesti käytettävissä ja miten ne saadaan käyttöön
- resurssien jakaminen ja priorisointi
- keneltä tarvitaan tietoa
- ketkä tarvitsevat tietoa meiltä.

3.3 Poikkeusolot

Poikkeusoloilla tarkoitetaan tilannetta, jossa sota, sodanuhka tai muu siihen rinnastettava ulkoinen tapahtuma tai maassa sattunut suuronnettomuus tai niiden uhka edellyttävät valtionjohdolta erityisiä toimenpiteitä väestön tai omaisuuden suojaamiseksi, maan alueellisen koskemattomuuden tai itsenäisyyden turvaamiseksi, valtakunnan oikeusjärjestyksen ja kansalaisten perusoikeuksien ylläpitämiseksi tai kansan toimeentulon ja välttämättömän talouselämän turvaamiseksi.

Poikkeusoloilla tarkoitetaan myös valmiuslain mukaista yhteiskunnan tilaa, jossa mahdollistetaan viranomaisten tavanomaisesta poikkeavien toimivaltuuksien käyttö.

Valmiuslain 1552/2011 mukaan poikkeusoloja ovat:

- 1) Suomeen kohdistuva aseellinen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettava hyökkäys ja sen välitön jälkitila,
- 2) Suomeen kohdistuva huomattava aseellisen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettavan hyökkäyksen uhka, jonka vaikutusten torjuminen vaatii valmiuslain mukaisten toimivaltuuksien välitöntä käyttöönottamista,
- 3) väestön toimeentuloon tai maan talouselämän perusteisiin kohdistuva erityisen vakava tapahtuma tai uhka, jonka seurauksena yhteiskunnan toimivuudelle välttämättömät toiminnot olennaisesti vaarantuvat,
- 4) erityisen vakava suuronnettomuus, tällaisen suuronnettomuuden välitön jälkitila, sekä
- 5) vaikutuksiltaan erittäin vakavaa suuronnettomuutta vastaava hyvin laajalle levinnyt vaarallinen tartuntatauti.

Poikkeusoloissa kaupungin tehtävät painottuvat toisin kuin normaalioloissa. Samalla kun toiset tehtävät lisääntyvät, toiset tehtävät vähenevät, käyvät tarpeettomaksi tai mahdottomiksi hoitaa.

Valtioneuvoston määräyksillä voidaan kunnalle antaa poikkeusoloissa kokonaan uusia tehtäviä, jotka normaalioloissa eivät kunnalle kuulu. Näiden toimien tavoitteena on turvata väestön toimeentulo ja elinmahdollisuudet.

Liitteessä 4 on kuvattu poikkeusolojen säädösten käyttöönotto eri uhkamalleissa.

3.3.1 Perusvalmius, tehostettu valmius ja täysvalmius

Poikkeusoloihin liittyviä valmiustiloja ovat perusvalmius, tehostettu valmius ja täysvalmius. Perusvalmius on valmiustila, jota ylläpidetään normaalioloissa. Se edellyttää määräysten mukaista suunnitelmavalmiutta, toiminnallisia valmiuksia sekä ennakkojärjestelyjä eritystilanteita, häiriötilanteita ja poikkeusoloja varten. Esimerkkinä on väestönsuojan käyttäminen varastona.

Perusvalmius:

Perusvalmius on valmiustila, joka luodaan ja ylläpidetään jo normaaliaikana.

Perusvalmiudessa toteutetut alla olevat toimenpiteet muodostavat perustan tehostettuun valmiuteen siirtymisessä ja lopulta täysvalmiuteen siirtymisessä.

- valmiussuunnitelmien laatiminen
- omatoimisen suojelun suunnittelu ja organisoiminen
- johtamisaikojen rakentaminen
- johtamis-, valvonta- ja hälytysjärjestelmien sekä tietoliikenneyhteyksien toteuttaminen
- henkilöstön, ajoneuvojen, työkoneiden ja huonetilojen varaaminen
- säteilyvalvontavälineiden hankinta
- vesihuoltoon varautuminen
- energia- ja lämpöhuoltoon varautuminen, erityisesti pitkäaikaisiin sähkökatkoksiin varautuminen (kaupunki ja Lahti Energia)
- päivittäistavaranhuollon varautuminen
- materiaalihankinnat
- suojaväistöihin ja evakointeihin varautuminen
- tiedotus
- koulutus.

Tehostettu valmius:

Valmiuden kohottamistoimenpiteitä nimitetään tehostetuksi valmiudeksi. Tehostetussa valmiudessa ylläpidetään tilannekuvaa, jatkuvaa johtamis- ja häiriötilanneviestintävalmiutta sekä tehostetaan toimintaa erilaisin resurssivarauksin, joiden tarkoituksena on hallita uhkaava tai syntyvä tilanne. Esimerkkinä on väestönsuojan valmistelu suojautumista varten.

Tehostettu valmius on valmiustila, jossa ylläpidetään alan jatkuvaa johtamisvalmiutta ja jossa valmiutta on kohotettu tarkoituksena hallita uhkaava tai jo syntynyt häiriö- tai kriisitilanne.

Alla olevat toimenpiteet tehdään tehostetun valmiuden aikana:

- suunnitelmien yksityiskohtainen tarkistaminen ja täydentäminen, kaupunginhallitus vahvistaa kaupungin johtokeskuksen työjärjestyksen sekä määrittelee mahdolliset muutokset eri hallintokuntien tehtäviin ja toteaa mahdolliset valmiuslainsäädännön soveltamisen kautta tulleet uudet toimivaltuudet ja velvollisuudet
- johtamisaikojen varustaminen ja tilanteen vaatiessa osittain miehittäminen sekä päivystyksen järjestäminen

- yhteyshenkilöiden määrittäminen viranomais- ja johtokeskustyoşkentelyä varten
- puuttuvien viestiyhteyksien kytkeminen
- puuttuvan materiaalin hankkiminen
- henkilöstötarkistukset, henkilöstön koulutus ja ohjeiden anto
- tilannekuvan ylläpito

Täysvalmius:

Täysvalmius on valmiustila, jossa kaikki voimavarat on otettu käyttöön häiriötilanteen tai poikkeusolojen aiheuttamien vaikutusten ehkäisemiseksi ja niistä selviytymiseksi.

Täysvalmiuden aikana valmiuslaki mahdollistaa yhteiskunnan yleisten ja yksityisten voimavarojen käytön tarkoituksenmukaisimmilla tavoilla. Esimerkkinä on väestönsuojan välitön käyttöönottomahdollisuus. Seuraavat toimenpiteet tehdään täysvalmiuden aikana:

- suunnitelmat tarkistetaan
- toimintaorganisaatio perustetaan tarvittavassa laajuudessa
- johtamispaikat, kalusto, suojelumateriaali, ajoneuvot, hälytys- ja viestivälineet, suunnitelmat ja tiedostot otetaan käyttöön ja niiden toiminta testataan
- johtamispaikoilla on ympärivuorokautinen päivystys ja tilanteen mukaan toimitaan joko päivystysvalmiudessa tai työskentelyvalmiudessa
- yhteyshenkilöt toimivat ennalta sovitulla johtopaikoilla
- henkilöstön koulutusta jatketaan
- kaupungin asukkaille annetaan toimintaohjeita ja järjestetään toimintaharjoituksia yhdessä toisten viranomaisten kanssa
- pidetään yllä ympärivuorokautista päivystysvalmiutta ja tilannekuvaa.

4 Varaukset ja materiaalihankinnat

4.1 Henkilö-, ajoneuvo- ja tilavaraukset

Poikkeusolojen henkilövaraukset, jolla myönnetään vapautus aseellisesta palveluksesta, tehdään asevelvollisuuslain nojalla Hämeen aluetoimistoon. Varausten tekemisestä vastaa kaupungin turvallisuus- ja riskienhallintapäällikkö. Varaukset päivitetään noin vuoden välein.

Yhtiöiden vastuulla on huolehtia tarvittavista aliurakoitsija- ja ajoneuvovarauksista. Lahti Energia, Lahti Aqua, Päijät-Hämeen ateriapalvelu ja Päijät-Hämeen pelastuslaitos tekevät omat varauksensa itsenäisesti. Kaupungin omistamia tiloja ei tarvitse varata. Varaukset päivitetään kahden vuoden välein.

4.2 VSS-materiaalihankinnat

Väestön siviilisuojelumateriaalia tarvitaan kiinteistön suojaamistoimenpiteissä ja palvelualueiden tuotannon ylläpitämisessä. Kiinteistökohtainen materiaali on lueteltu kiinteistön pelastussuunnitelmassa ja materiaali sijoitettuna väestösuojaan.

Väestönsuojelumateriaalihankinnat suoritetaan etukäteen ainoastaan VSS-organisaatioita varten palvelualueiden valmiussuunnitelmien edellyttämällä tavalla. VSS-materiaalin hankinnoista sekä varastoinnista vastaavat palvelualueet tai yhtiöt itsenäisesti. Kaupungin turvallisuus- ja riskienhallintapäällikkö koordinoi hankintoja. Pelastuslaitos vastaa pelastusmuodostelmien tarvitseman muodostelmakohtaisen materiaalin hankinnasta ja varastoinnista.

VSS-materiaalia ovat säteilymittarit, suojarusteet kuten kaasunaamarit, suojakäsineet, jalkineet ja muut tarvittavat välineet.

5 Koulutussuunnitelma

Henkilöstön valmius toimintaan häiriö- ja poikkeusoloissa varmistetaan koulutuksen ja harjoittelun avulla.

Normaalioloissa koulutetaan johtajat sekä varattu erityishenkilöstö. Henkilökuntaa informoidaan muun muassa työpaikkakokouksissa varautumisesta, valmiussuunnittelusta, riskienhallinnasta ja työturvallisuudesta.

Kaupungin johtokeskuksen koulutuksesta ja johtokeskuksen harjoituksista vastaa kaupungin turvallisuus- ja riskienhallintapäällikkö. Palvelualueiden ja yhtiöiden toimintaan liittyvästä valmiuskoulutuksesta vastaavat palvelualueita ja yhtiöitä johtavat henkilöt.

Varautumiskoulutusta tuottavat ja järjestävät muun muassa Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Pelastusopisto, Päijät-Hämeen pelastuslaitos, Suomen puolustusvoimat, vapaaehtoiset maanpuolustusjärjestöt ja Suomen Punainen Risti. Kaupunki järjestää tarvittaessa omaa sisäistä koulutusta.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto yhdessä Pelastusopiston kanssa järjestää kunnille säännöllisesti koulutusta ja valmiusharjoituksia. Lahden kaupunki osallistuu näihin harjoituksiin. Kaupungin henkilöstöä on osallistunut myös valtakunnalliselle ja alueellisille maanpuolustuskursseille.

Kaupungin turvallisuus- ja riskienhallintapäällikkö vastaa kaupunkitasoisesti siitä, että edellä mainittujen tahojen lähettämät koulutus- ja muut tiedotteet toimitetaan asianomaisille yksiköille.

6 Kaupungin kriisibudjetti

Kuntalain mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kaupungille seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio. Sen hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä taloussuunnitelma seuraavaksi kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Kaupungin toiminnassa on noudatettava talousarviota. Siihen tehtävistä muutoksista päättää valtuusto.

Häiriötilanteen sattuessa laaditaan tilanteen vaatiessa kriisibudjetti kaupungin normaaliajan talousarvion pohjalta. Kriisibudjetti on hyväksyttävä kaupunginvaltuustossa. Tärkeimpien toimintojen ja väestönsuojeluorganisaation tehokkaan työskentelyn turvaamiseksi varoja keskitetään ja vähemmän tärkeitä toimintoja supistetaan.

LIITE 1

Poistettu: Julkisuuslain 24§ kohta 8

LIITE 2

Poistettu: Julkisuuslain 24§ kohta 8

LIITE 3 Johtokeskustyöskentelyn valmiustasot ja tehtävät häiriötilanteissa

Vakavan häiriötilanteen tai poikkeusolojen aikana voidaan toiminnan tasoa kuvata viisiportaisella asteikolla. Valmiustaso 1 vastaa normaaliolojen johtamistoimintaa. Valmiustaso 5 vastaa tilannetta, jossa johtokeskus tai muu vastaava on otettu käyttöön ja on toiminnassa ympäri vuorokauden.

VALMIUSTASO	1	2	3	4	5
Normaaliolot	x				
Normaalit kokouskäytännöt	x	x			
Johtokeskuksen perustaminen tarvittaessa tai valmistelu käyttöönottoa varten		x			
Tehostettu toiminta, seuranta ja valmius. Tarvittaessa raportointi arkisin		x			
Tilannepäiväkirja		(x)	x	x	x
Median seuranta johtokeskuksessa		(x)	x	x	x
Avainhenkilöiden yhteystiedot selvitetty ja tallennettu			x	x	x
Johtokeskuksen perustaminen, toiminta päiväaikaan, ei päivystystä			x		
Raportointi arkisin			x	x	
Varaviestintävälineet aktivoitavissa			x	x	
Kokouskäytännöt erillisen ohjeistuksen mukaisesti			x	x	x
Johtokeskus päiväaikaan + päivystys, jossa kahden tunnin toimintavalmiusaika				x	
Johtokeskuksen toiminta 24/7					x
Varaviestivälineet otettu käyttöön					x
Raportointi joka päivä					x

LIITE 4 Poikkeusolojen säädösten käyttöönotto eri uhkatilanteissa

Valmiuslain 3 § mukainen poikkeusolo	1. Aseellinen hyökkäys	2. Hyökkäyksen uhka	3. Vakava tapahtuma tai uhka	4. Vakava suuronnettomuus	5. Vaarallinen tartuntatauti
Toimivaltuus					
4. RAHOITUSMARKKINAT JA VAKUUTUSALA					
14 § rahoitusmarkkinan määritelmät					
15 § rahoitus ja maksuvälineet	X	X			
16 § valuutan vienti	X	X			
17 § rahoitustoiminnan rajoittaminen	X	X	X		
18 § hintavakauden turvaaminen	X	X	X		
19 § arvopaperitoiminnan rajoittaminen	X	X	X		
20 § maksuliikkeen rajoittaminen	X	X	X		
21 § rahoitusmarkkinan vakavaraisuus	X	X	X		
22 § talletussuoja ja korvausrahasto	X	X	X		
23 § konkurssi ja kirjanpito	X	X	X		
24 § eläkevastuu ja vastuuvelka	X	X	X		
25 § henki- ja vastuuvakuutukset	X	X	X	X	X
26 § liiketoiminnan muutos	X	X			
27 § EKP:n lausunto	X	X	X		
5. HYÖDYKETUOTANTO JA ENERGIA					
28 § hyödyketuotannon määritelmät					
29 § valvonta ja ilmoitusvelvollisuus	X	X	X		
30 § polttonesteiden säännöstely	X	X	X		
31 § alkutuotannon ohjaus ja säännöstely	X	X	X	X	X
32 § vähittäiskaupan säännöstely	X	X	X		
33 § muun kaupan säännöstely	X	X	X		
34 § teollisuustuotannon säännöstely	X	X	X		
35 § ulkomaankaupan säännöstely	X	X	X	X	X
36 § sähkön käytön rajoittaminen	X	X	X		
37 § sähkön kulutuskiihtiö	X	X	X		
38 § sähkön käytön ylitysmaksu	X	X	X	X	X
39 § sähkötoimituksen keskeyttäminen	X	X	X		
40 § kaukolämmön rajoittaminen	X	X	X		
41 § lämmityspolttoaineen säännöstely	X	X	X		
42 § maakaasun käytön rajoittaminen	X	X	X		
43 § hintasäännöstely	X	X	X		
44 § vedenhankinnan turvaaminen	X	X	X	X	X
45 § puun ja turpeen saannin turvaaminen	X	X	X		

6. RAKENTAMISEN JA RAKENNUSTUOTTEIDEN SÄÄNNÖSTELY					
46 § välttämätön rakentaminen	X	X			
47 § rakentamisen aloitus- ja jatkamislupa	X	X			
48 § rakennustuotteiden ostolupa	X	X			
49 § rakentamisen lupien myöntäminen	X	X			
50 § elinkeinonharjoittajan ilmoittamisvelvollisuus	X	X			
7. ASUNTOKANNAN KÄYTÖN SÄÄNNÖSTELY					
51 § säännöstelyviranomaisen	X	X		X	
52 § asunnon ilmoittaminen vuokrattavaksi	X	X		X	
53 § asumaan sijoittaminen	X	X	X	X	
54 § menettely vuokraamiseen ja sijoittamiseen	X	X	X	X	
55 § asunnon vuokran korotus ja irtisanominen	X	X		X	
8. SOSIAALITURVAN MUUTOKSET					
56 § lakisääteiset vakuutukset ja etuudet	X	X	X		
57 § sosiaaliturva	X	X	X		
58 § etuuksien maksatukset	X	X	X		
59 § maksun viivästyminen	X	X	X		
9. SÄHKÖISET TIETO- JA VIESTINTÄJÄRJESTELMÄT SEKÄ POSTIPALVELUT					
60 § viestintäverkot ja -palvelut	X	X	X		
61 § radiotaajuudet	X	X	X		
62 § tietoturva	X	X	X		
63 § tietojärjestelmän käyttöoikeus	X	X	X		
64 § postitoiminta	X	X	X	X	X
65 § sähköisen viestinnän ja postitoiminnan tekniset määräykset	X	X	X	X	X
66 § tietojärjestelmäalan valmiusyksikkö	X	X	X		
10. KULJETUKSET JA POLTTONESTE					
67 § polttonesteen kokonaissäästön jakautuminen	X	X	X		
68 § tieliikenteen polttonesteen säännöstely	X	X	X		
69 § tieliikenteen säännöstelyviranomaiset	X	X	X		
70 § polttonesteen käyttölupa	X	X	X	X	X
71 § polttonesteen ostolupa	X	X	X	X	X
72 § polttonesteen myyntipisteet	X	X	X	X	X
73 § tieliikenteen säännöstelyviranomaisen tehtäviä	X	X	X	X	X
74 § tiekuljetusviranomaiset	X	X	X		
75 § tiekuljetukset ja niiden ohjaaminen	X	X	X		
76 § tieliikenteen rajoittaminen	X	X			
77 § liikkeenharjoittajan ja ajoneuvon omistajan velvollisuudet	X	X			
78 § ajoneuvon käyttöoikeuden luovuttaminen	X	X			
79 § vesikuljetusten turvaaminen	X	X			
80 § merenkulun polttonesteen säännöstely	X	X			
81 § ilmakuljetusten turvaaminen	X	X			
82 § lentoliikenteen polttoaineen ja varaosien säännöstely	X	X	X		
83 § rautatiekuljetukset	X	X			
84 § kiireiset evakuoitinkuljetukset	X	X		X	X
85 § LVM:n toimivalta kuljetuksissa	X	X			
11. SOSIAALIALA JA TERVEYDENHUOLTO					
86 § toimintayksiköiden toiminta	X	X		X	X
87 § muu terveydenhuolto	X	X		X	X

88 § sosiaali- ja terveystaloudet sekä terveydensuojelu	X			X	X
12. VALTIOTALOUDEN HOITO					
89 § lisätalousarvio	X	X	X	X	X
90 § valtion menojen maksatuksen siirtäminen	X	X	X		
13. JULKIS- JA YKSITYISOIKEUDELLISET PALVELUSSUHTEET					
91 § työnvälityspakko	X	X			
92 § palkkasäännöstely	X	X			
93 § palvelusuhteen ehdot	X	X		X	X
94 § irtisanomisoikeus	X	X		X	X
14. TYÖVELVOLLISUUS					
95 § työvelvolliset	X	X		X	X
96 § työvelvollisten ilmoittautumisvelvollisuus	X	X		X	X
97 § työmääräys	X	X		X	X
98 § työmääräyksen rajoitukset	X	X		X	X
99 § työmääräykseen liittyvät asiat	X	X		X	X
100 § työvelvollisuussuhde	X	X		X	X
101 § työvelvollisuussuhteen ehdot	X	X		X	X
102 § työnantajan tiedoksiantovelvollisuus	X	X		X	X
103 § työvelvollisuusrekisteri	X	X		X	X
15. HALLINNON JÄRJESTÄMINEN					
104 § viraston, laitoksen ja henkilöstön siirtäminen	X	X			
105 § tietohallinnon ohjaus	X	X	X	X	X
106 § viestintä	X	X			
107 § toimivalta	X	X	X	X	X
108 § kuntien hallinto	X	X	X	X	X
109 § opetus ja koulutus	X	X		X	X
16. SOTILAALLINEN PUOLUSTUSVALMIUS					
110 § tavaroiden luovuttaminen	X	X			
111 § palvelujen suorittaminen	X	X			
112 § ajoneuvojen, alusten ja ilma-alusten luovuttaminen	X	X			
113 § alueiden ja tilojen luovuttaminen	X	X			
114 § luovutusvelvollisuuden toteaminen	X	X			
115 § liikkumis- ja oleskelurajoitukset	X	X			
17. VÄESTÖNSUOJELU JA EVAKUOINTI					
116 § väestönsuojeluvollisuus	X	X		X	
117 § tavaroiden luovuttaminen	X	X			
118 § liikkumis- ja oleskelurajoitukset	X	X		X	X
119 § alueiden ja tilojen luovuttaminen	X	X			
120 § pelastustoimen ja väestönsuojelun erityisjärjestelyt	X	X			
121 § väestön siirtäminen	X	X			
122 § väestön huollon järjestelyt	X	X			

LIITE 5 Johtovastuut kaupungin häiriötilanteissa

